

tarihî eser olarak bilinen Pirlpe Çarşı Camii (1475) ve Köprülü'deki Fâzıl Ahmed Paşa Camii (XVIII. yüzyıl) Makedon paramiliter güçler tarafından tamamen yakılmıştır. Savaş esnasında Manastır'daki İshakye Camii (1506), Hasan Baba Camii (1629), Hamza Bey Camii (XVIII. yüzyıl), Kalkandelen'deki Paşa Camii (1495) ve Harâbâtî Baba Tekkesi (XVI. yüzyıl) kısmen tahrip edilmiştir (*Plagët e Pavdekshmerisë*, s. 26-47). 2003 yılında Üsküp Büyükşehir Belediyesi tarafından Üsküp Taş Köprüsü'ne (Kameni Most) yapılan restorasyonda kitâbesi ve mihrabı yıktırılmış, bunun ardından müslüman aydınlar ve siyâsilerle Makedonya Devleti arasında yeni bir siyasî kriz doğmuştur. Aynı şekilde 1990'lı yılların başında Makedon milliyetçileri tarafından Manastır ve Pirlpe'deki Osmanlı dönemine ait saat kulelerinin üzerine takılan haçlar yüzünden de kriz yaşanmış ve bu durum günümüze kadar bir çözüme kavuşturulamamıştır.

BİBLİYOGRAFYA :

G. Weigand, *Ethnographie von Makedonien*, Leipzig 1924; Blaže Koneski, *Towards the Macedonian Renaissance*, Skopje 1961, s. 5-42, 94-95; Ayverdi, *Avrupa'da Osmanlı Mimârî Eserleri III*, tür.yer.; a.e., IV, tür.yer.; A. Stojanovski, *Gradovite na Makedonija od Krajot na XIV do XVII vek*, Skopje 1981, s. 5-146; M. Apostolski, *Macedoine (Articles d'Histoire)*, Skopje 1981, tür.yer.; G. Todorovski, *Makedonija po Balkanskite vojni*, Skopje 1981; a.mlf., *Makedonskoto prašanje i reformite vo Makedonija*, Skopje 1989; J. de Jong, *Der nationale Kern des makedonischen Problems. Ansätze und Grundlagen einer makedonischen Nationalbewegung: 1890-1903*, Frankfurt-Bern 1982; S. Troebst, *Die bulgarisch-jugoslawische Kontroverse um Makedonien: 1967-1992*, München 1983; H. Siljanov, *Osvoboditelniite borbi na Makedonija*, Sofia 1983, I-II; Oktay Aslanapa, *Osmanlı Devri Mimârisi*, İstanbul 1986, tür.yer.; K. A. Vakalopoulos, *Neoturkoi kai Makedonia: 1908-1912*, Thessaloniki 1988; M. Bernath – K. Nehring, *Historische Bücherkunde Südos-teuropa, Bd. II Neuzeit: Teil I, Osmanisches Reich, Makedonian, Albanian*, München 1988; M. Kiel, *Studies on the Ottoman Architecture of the Balkans*, Hampshire 1990, tür.yer.; D. Dakin, *The Greek Struggle in Macedonia: 1873-1913*, Thessaloniki 1993; L. M. Danfort, *The Macedonian Conflict. Ethnic Nationalism in a Transnational World*, Princeton-New Jersey 1995; Yusuf Hamza, *Mladoturskata Revolucija vo Osmanskata Imperija*, Skopje 1995, tür.yer.; Gül Tokay, *Makedonya Sorunu, Jön Türk İhtilâlinin Kökenleri: 1903-1908*, İstanbul 1996; L. Kumbardži-Bogojević, *Osmanliski Spomenici vo Skopje*, Skopje 1998, s. 16-133; V. Popovski – M. Panov, *Opštinite vo Republika Makedonija*, Skopje 1998, tür.yer.; V. Georgieva – S. Konechni, *Historical Dictionary of the Republic of Macedonia*, London 1998; Muhammed Aruçi, "Üsküp'te Meddah Medresesi", *Balkanlar'da İslâm Medeniyeti Milletlerarası Sempozyumu Tebliğ-*

Üsküp'te
Murad Paşa
ve Yahyâ Paşa
camileri

leri, İstanbul 2002, s. 181-198; Nur Urfaloğlu, "Günümüz Makedonya'sındaki Osmanlı-Türk Sivil Mimari Örnekleri", a.e., s. 155-166; Osman Tural, "Osmanlı Kent Mekanında Hanlar ve Üsküp Hanları", a.e., s. 167-180; M. D. Colović, "The Clock Towers in Macedonia: A Typological and Stylistic Analysis", *Proceedings of the International Symposium on Islamic Civilisation in the Balkans*, İstanbul 2002, s. 37-43; Hasan Djilo, "Islamic Manuscripts in Macedonia", a.e., s. 45-48; Z. Pavlov, "Khans-Caravansaries and Bedestens as Part of the Ottoman Architectural Heritage in the Republic of Macedonia", a.e., s. 93-111; R. J. Crampton, *The Balkans Since the Second World War*, London 2002, tür.yer.; *Plagët e Pavdekshmerisë* (ed. Behixhudin Shehapi), Shkup 2002, s. 26-47; Mehmet Hacısalihoğlu, *Die Jungtürken und die Mazedonische Frage: 1890-1918*, München 2003; Ismail Eren, "Turska Štampa u Jugoslaviji (1866-1966)", *POF*, XIV-XV (1969), s. 359-395; B. Rć. v.dğr., "Makedonci", *Enciklopedija Jugoslavije*, Zagreb 1962, V, 600-623; A. Uć, "Makedonija", a.e., V, 623-690; "Balgarija", *Kratka Balgarska Enciklopedija*, Sofia 1966, I, 321-405; "Makedonija", a.e., III, 323-324.

MEHMET HACISALİHOĞLU

MA'KİL b. SİNÂN

(مقتل بن سان)

Ebû Muhammed Ma'kıl b. Sinân
b. Muzahhir (Muzahir) el-Eşcaî
(ö. 63/683)

Harre Savaşı'nda öldürülen
sahâbî.

Gatafân kabilesinin Eşca' koluna mensup olup Ebû Abdurrahman, Ebû Yezîd, Ebû İsa ve Ebû Sinân künyeleriyle de anılır. Kabilesinde ilk müslüman olanlardan-
dır. Resûl-i Ekrem tarafından Benî Hilâl b. Âmir'e İslâm davetçisi olarak gönderilen Ma'kıl Mekke'nin fethinde kabilesinin sancağını taşıdı; fetihten sonra bir müddet orada kaldı, ardından Medine'ye döndü. Kaynaklarda bir süre Küfe'de kaldığı,

Hz. Ömer döneminde tekrar Medine'ye gelip yerleştiği kaydedilmektedir. Emevîler devrinde Medine valisi tarafından Yezîd b. Muâviye'ye biat etmek üzere gönderilen heyette yer aldı. Emevî kumandanlarından Müslim b. Ukbe'ye kendilerine istemeyerek biat ettiklerini söyledi ve Yezîd'in başta içki olmak üzere bazı haramları işlediğini anlattı. Daha sonra Yezîd b. Muâviye'ye karşı muhalefetleri giderek büyüyen Medineliler, valiyi ve Yezîd'i görevden uzaklaştırma kararı alıp ensardan Abdullah b. Hanzale'ye biat ettiler. Fakat bu seçim ensara üstünlük sağladığı için huzursuzluğa yol açtı. Bunun üzerine Kureys ve mevâlisinin başına Abdullah b. Mutî, muhacirlerin başına Ma'kıl b. Sinân getirildi. Yezîd b. Muâviye ile Medineliler arasındaki anlaşmazlık Harre Savaşı'na sebep oldu. Medineliler'le Emevî kuvvetleri arasında Harretülvâkım'da cereyan eden savaşta Emevî kumandan Müslim b. Ukbe galip geldi ve ertesi günü Kubâ'da Medineliler'den biat aldı. Buna karşı çıkan bazı kişilerle birlikte Ma'kıl b. Sinân da öldürüldü. Ma'kıl'in Nevfel b. Mûsâ tarafından öldürüldüğü kaydedilir.

Cesaretiyle tanınan Ma'kıl b. Sinân Hz. Peygamber'den hadis rivayet etmiş, kendisinden de Alkame b. Kays, Mesrûk b. Ecda', Esved b. Yezîd, Sâlim b. Abdullah, Hasan-ı Basrî gibi âlimler rivayette bulunmuştur. Ma'kıl'in rivayetleri Ebû Dâvûd, Tirmizî, İbn Mâce ve Nesâî'nin *es-Sünen*'lerinde yer almıştır.

BİBLİYOGRAFYA :

İbn Sa'd, *eş-Şabağât*, IV, 282-283; VI, 55; İbn Hazm, *Cemhere*, s. 249; İbnü'l-Esir, *Üsdü'l-gâbe* (Bennâ), V, 230-231; Mizî, *Tehzibü'l-Kemâl*, XXVIII, 273-274; Zehebî, *A'lâmü'n-nübelâ*, II, 576-577; İbn Hacer, *el-İşâbe*, III, 446; Mustafa Sabri Küçükaşçı, "Harre Savaşı", *DİA*, XVI, 245-246.

AHMET YÜCEL